č. 1-2, ročník V.
január - február 2008

Cena 10,-Sk

INFO
РУСИН

ІНФОРМАЧНЫЙ МІСЯЧНИК РУСИНІВ СЛОВЕНЬСКА
INFORMAČNÝ MESAČNÍK RUSÍNOV SLOVENSKA

З ОБСЯГУ

15–річна ОО РОС у Свиднику 2
Розглас по новому 4
Нашы юбіланты 5
Документарный додаток ..... 7 – 8
Петіція 9

Щасливый Новый рік вшыткым Русинам

Дорогы нашы дописователі, чітателі, добровольны помічници на полю русиньского культурного жывота, членове русиньскых орґанізацій і прихыленці Русинів – вінчуєме вам до Нового 2008–го року здравя, щастя, покій в сердцях і душах.

Минулый 2007–ый рік быв про русиньскы орґанізації богатым на культурно–освітні, церьковны і іншы акції. Но як є уж давным звыком при желанях до Нового року, каждый гварить, жебы тот наступный рік быв іщі ліпшым, як тот старый. Людьске поколіня є уж раз таке, же все тужыть за дачім ліпшым, хоць даколи ани самы не знаме, што бы то мало быти. Найпотребніше є здравя а ку ньому щастя, бо і тоты люде, што ся потопили на Тітаніку, были здравы, але не мали щастя. При желанях ці планах до будучности раджу, подля власных скусености, не очековати ниякы великы чудеса. А кедь ся стануть, думам на дашто добре, о то вецей нас то потішыть. Не будьме зависливы, але доброжычливы, тішме ся нелем зо своїх успіхів, але і з того, кедь ся дарить іншым людям. Не камаратьме ся зо сомарами, бо кедь сомар слухать сомара, ани єден не змудріє. Зато глядайме ку собі мудрых людей, добрых приятелів, од котрых ся можеме многому приучіти, котры суть охотны выслухати нашы радости і болі, а кедь треба, знають і помочі. Кебы холем тото ся нам подарило завести до нашого каждоденного жывота, легше ся нам буде жыти у тім Новім році, в котрім нас чекають і неприємны зміны, здорогшаня, приправа на нову Евро мену, а істо нас не обыйдуть і меншы ці векшы нещасливы пригоды. Але кедь чоловік мать коло себе мудрых людей з великым і щірым сердцьом, вшытко ся дасть пережыти без страху і великого трапіня.

▲ *Поздрав до редакції нам послав і І. Колесенков, третій тайомник Руськой федерації на Словеньску.*

Spokojné prežitite sviatkov
a do nového roku
mnoho osobných a pracovných úspechov
Vám želá I. Kolesenkov

ФЕДОР ВІЦО/ІЛЬКО СОВА З БАЮСОВА

Вінчую цілій русиньскі родині

Вінчую вам приємны свята Рождества Христового
І щастливого Рочку нового.
Най новонародженый маленькый Ісуско
Принесе вам здравя і силу
Нелем про вас, але про цілу русиньску родину.
Жебы ся вам в роботі дарило
А ваше слово нас надале тішыло.

Миколай Коневал

Дякуєме за віншы

Редакція Інфо Русин вам вшыткым, дорогы дописователі, чітателі і сімпатізанты нашых новинок, высловлює з того місця велике ДЯКУЄМЕ за вашы Рождественны і Новорічны віншы. Барз нас вшыткы потішыли і додали нам іщі векшого елану до далшой роботы в Новім році. Дякуєме нашым словеньскым Русинам, але і нашым братам – Русинам з Польска, Сербска, Америкы, Україны і іншых країн. За вшыткых публікуєме красне поетічне віншованя родины Маґуровых з Гуменного і Миколая Коневала з Камюнкы.

Редакція

Вінш тріо Маґуровых

З приходом рочку нового,
Благослови, Господи, Карпаты
і підкарпатськый народ його,
на многая і благая літ,
вам, карпатськы братя і сестры.
І далшы родаци до ряду ставайме,
Же жыють Русины, забыти не дайме.
Благослови Господи, народ з під Бескіда,
Бы ниґда не забыв на одказ прадіда.
Тот одказ прадіда треба в сердці мати,
І по цілый жывот свого ся тримати,
Же я Русин быв, Русином остану,
Покы кажде рано і з новым дньом встану.

Тріо Маґуровых

За редакцію А. Кузмякова, шефредакторка Інфо Русина.

ПОДЯКОВАНЯ ПРЕДСЕДЫ ОО РОС У СВИДНИКУ ЗА 15-РІЧНУ РОБОТУ

Дорогы членове і сімпатізанты Окресной орґанізації РОС у Свиднику. З нагоды 15–ой річніці од заложіня нашой орґанізації хочу вам подяковати за вашу активну роботу, поміч і духовну підпору при оброджованю русиньской ідентічности.

9. децембра 2007 р. у свидницькім КД сьме ославили 15 років єствованя ОО РОС, 15–ый річник Віфлеємского вечера, 5 років фунґованя співацькой ґрупы КАЛИНЕЦ при ОО РОС і рік од заложіня Музею русиньской культуры в Пряшові. Як єден зо закладателів орґанізації і довгорічный председа конштатую, же тых 15 років были успішны про розвой русиньского народного оброджіня нелем у свидницькім окресі, але в рамках цілого Словеньска.

А чім сьме ся мы, Свидничане, заслужыли о розвой русиньского народностного жывота на Словеньску? Коротко повіджено, были сьме активны при списованю людей в 1991 і 2001 р., його позітівный выслідок є знамый, першы сьме завели традіцію Віфлеємского вечера, за нашым прикладом пішли і другы русиньскы орґанізації, што нас тішыть, выдали сьме три колядковы публікації, в чім нас дотеперь не передбігла нияка інша русиньска орґанізація, в нашім окресі выникли в 1997 р. першы колоскы выукы русиньского языка а о рік сьме зачали як першы орґанізовати конкурз в декламації русиньской поезії і прозы, уж в 1996 р. наша орґанізація як перша ся зачала активні інтересовати о взник русиньского музею, першы сьме ся зачали заподівати ідейов авторской русиньской популярной музикы, а в 2003 р. сьме заложыли ґрупу (Калинец) того жанру. Управа народных співанок до модерной подобы была лем штартом ку авторскій творчости. Першы сьме пришли з ідейов створіня комплексной русиньской історії на Словеньску, котра мать быти хребтовов костьов при зоставіню експозіції русиньского музею і послужыти при выуці історії і культуры Русинів. В 2006 році сьме зреалізовали 1. річник научной конференції ку Хронолоґії історії і культуры Русинів на Словеньску, хоць сьме ся кус побоювали, ці нашы пропозіції приймуть представителі научных інштітуцій, выслідок ся вказав позітівным, бо сьме з нима надвязали активну сполупрацу з цільом будовати експозіцію русиньской історії і культуры. Готуєме выданя Малой енціклопедії Русинів Словеньска в датах. В 2006 р. сьме першы зорґанізовали конкурз в авторскій творчости русиньской популярной музикы і як першы рішыме проблемы з награваньом модерных співанок і высыланьом того жанру в розгласі і телевізії, зато сьме выпрацьовали проєкт на перше выданя авторскых русиньскых модерных співанок. При тім бы мав помочі і факт, же сьме як першы заложыли самостатну молодежну русиньску орґанізацію, бо центер русиньской модерной музикы буде досправды жывотаспособный тогды, як буде зареґістрованый і на діятельство буде мати свій розпочет, абы і такым способом сьме русиньску молодеж поставили на ногы конкретнов роботов. Хочеме жебы они были центром русиньской молодежі на Словеньску і жебы они ходили на світовы засіданя, бо у них є найвекша перспектіва на централізацію активности молодых Русинів нелем на Словеньску, але і в загранічній сполупраці. Дотеперішнє діятельство молодых не было концепчне і не принесло конкретны выслідкы.

▲ *Співацька ґрупа КАЛИНЕЦ, котра выникла при Окресній орґанізації РОС у Свиднику. Фотка А. К.*

Наша орґанізація є свойов роботов може найвызнамнішов окреснов орґанізацийов в рамках Русиньской оброды на Словеньску. Єй найвекшый вызнам виджу і в тім, же ся не сповнили пророцтва тых, котры чекали конець Русинів до року 2000. Сьме і оставаме дале Русинами. У великій мірі і мы ся причінили о розвой русиньской історії, культуры, наукы і материньского языка. У Свиднику орґанізація уж добрі фунґовала в часі, коли по другых окресах, напр. в Пряшові, Снині, Старій Любовні і інде, русиньскы орґанізації будь не были або ся іщі лем формовали, дакотры ся розпали і пізніше обновили. Мы сьме все фунґовали як годинкы. А то вшытко дякуючі нашым функціонарям і членам выбору, як **Іван Русинко, Осиф Родак, Марія Ґайдошова, Николай і Марґіта Шкурловы, Анна Паґачова, Михал Кость, Янко і Михал Бака, Ярослав Патлевіч, Марія Джоґанова, Мілош Стрончек, Мірон Крайковіч, Анна Гуменикова, Люба Фецканінова, Осиф Ґерґель, Анна Мішковска і іншы**, котрых єм ту не спомянув, бо єсть вельо такых, што ся веце або менше поділяли на орґанізачній і культурній роботі. Вшыткым дякую.

Єм пересвідченый, же нашым членам і сполупрацовникам за добровольну безплатну 15–річну роботу на благо свидницькkого окресу і вшыткых Русинів, належыть офіціалне оцініня і подяка нелем од мене, але вірю, же ся нам уйде вдяка і од челных представителів штатных і самосправных орґанів, розгласу, телевізії і русиньскых обчаньскых здружінь. То бы нас потішыло.

Дякуєме вшыткым спонзорам, котры нас підпоровали і підпорують, хоць о них не даваме знати, без них бы ся нам не подарило зробити ани єдну акцію. Хотять остати в анонімности, але мы на них не забываме і знаме о них. Шумні дякуєме учітелькам і учітелям, котры готовили школярів і выступали на Віфлеємскых вечерах – концертах а тыж припомогли ожывити нашы красны русиньскы традіції. З вдяков за вшытко зроблене на русиньскім полю, надійов до далшой доброй сполупраці і зо желаньом здравя, щастя і жывотного покоя до Нового року

Мґр. Янко Калиняк, председа ОО РОС у Свиднику

ПОДЯКОВАНЯ І ВІНЧОВАНЯ ОД РЕДАКЦІЇ ІНФО РУСИН

Редакція Інфо Русин, єдине періодікум Русиньской оброды на Словеньску, в першім ряді вінчує з нагоды 15–річного юбілею ОО РОС у Свиднику вшыткым функціонарям і добровольным русиньскым культурным активістам, як і вшыткым вашым членам – нашым братам Русинам – здравя, щастя, велику силу і хотіня до далшых новых іншпірацій в роботі на хосен нас вшыткых. Высоко собі ціниме ваше дотеперішнє новаторске діло, котре ваша орґанізація зробила і принесла, бо в многім сьте были красным прикладом про остатні русиньскы орґанізації і доказали сьте, же хто своє любить, не думать при тім, ці суть на то пинязи. Наша редакція вам барз шумні дякує і за то, же при орґанізованю русиньскых акцій не забывате в пропаґачных матеріалах писати свого медіалного партнера Інфо Русин, котрый пропаґує і пише о вашім краснім і успішнім русиньскім діятельстві, бо многы русиньскы орґанізації на тот факт забывають. А як ся гварить, кедь самы себе не узнаваме, взаємні не пропаґуєме свою благородну роботу, не можеме інше чекати од чуджіх. Ваша свидницька орґанізація і тым бы мала послужыти як приклад про остатні русиньскы сполкы. Велика подяка вам, же думате на будучность Русинів тым, же анґажуєте до активной роботы молодых Русинів, котры будуть наслідовати наше дотеперішнє посланя.

▲ *Мґр. Ян Калиняк (першый зліва), председа ОО РОС у Свиднику быв ініціатором і автором проєкту – орґанізованя научного семінара ку Хронолоґії історії і культуры Русинів на Словеньску (2006), на котрім выступили представителі з области історії і культуры з академічных інштітуцій. На фотці справа: Петер Швор, Іван Поп і Штефан Шутай. Фото А. К.*

За редакцію А. Кузмякова, шефредакторка Інфо Русина

ГАБУРСКЫ
ТРАДІЦІЇ В БОРОВІ

▲ *Габурскы віфлеємці выступили і в Борові.*

На Боже народжіня была Габурчанка дослова на розторгаиня. По скончіню акції дома, в Габурі, ся цілый колектів понагляв до Борова, котре уж теперь належыть ку місту Меджілабірці. Там ся одбыв русиньскый різдвяный вечур – В Віфлеємі новина, котрый фінанчні підпорив посланець Містьского заступительства в Меджілабірцях Александер Чернеґа, а цілове-чірній проґрам про Боровчанів приготовила уж спомянута активна Габурчанка. Она вєдно з цілов боровсков родинов хотіла пережыти тото красне і таємне свято. Выдареный різдвяный проґрам быв розділеный на 2 части. В першій ся Габурчанка представила з пасмом обычаїв і традіцій, якы ся в день перед Божым народжіньом колись дотримовали а в Габурі дотеперь дотримують. За столом прикритым ручні тканым обрусом, сиділа ціла родина в кроях. Баба, дідо, їх дівкы, сынове, невісты, зятьове, внучата, вшыткы жыючі в єдній хыжі в любви і злагоді. Перед Святов вечерьов ся помолили Отче наш і Богородице вєдно з боровсков публіков. Потім до скляночны зо зерном поставили свічку, запалили і зачали з деревяныма ложками вечеряти. По вечері наслідовала молитва, потім ґазда задув свічку і ціла родина – вшыткы ґенерації співали колядкы і вінчовали. Граны рождественны сценкы сімболізовали Боже народжіня і радость на землі. Не хыбив ангел, чорт, віфлеєм, просто вшытко, што творить неодділну атмосферу різдвяных свят. В другій части Габурчанка заспівала свій красный репертоар. Вінчваньом ся Боровчанам приговорив і пріматор Меджілаборець Інж. Л. Демко. Наконець собі вшыткы вєдно заспівали Многая літ. Акцію зорґанізовали, написали сценар і позганяли реквізіты і крої Осиф і Мілка Ґубовы. Подля слов М. Ґубовой, выступліня Габурчанкы в Борові было їх першым і вірить, же не послідним. *Выступляме на добровольній базі, але тішыть нас, кедь людям принесеме зо собов штось нове, любіше, тайомніше. У нас суть свята тогды, кедь можеме потішыти другых і дати їм світло порозумліня. Думам, же як в Габурі, так і ту в Борові, тому так было. Жычу вшыткым читателям Інфо Русина од сердця вшытко найліпше в Новім році і вельо Божой помочі.* Мімо богатого різдвяного проґраму ся в Габурі і в Борові одбыла презентація нашого Інфо Русина як і петіція на підпору русиньского высыланя, котру зорґанізував Федор Віцо, председа МО РОС і председа Медіалной рады при РОС.

С. Лисінова,
фото авторкы

РОЖДЕСТВЕННЫ ТРАДІЦІЇ В ГАБУРІ

Слухайме новину! Уж є народженый,
Месіяш - Спаситель в яслях уложеный.

З тыма духовно–поетічныма словами одкрыла 4. рождественный концерт – **Во віфлеємі новина –** орґанізаторка, модераторка, режісерка і председкыня МО РОС в Габурі в єдній особі, Мілка Ґубова. Одбыв ся 25. децембра 2007, коли Боже народжіня Габурчане святили нелем в храмі, дома, але і вшыткы вєдно в культурнім домі. Сала культурного дому была уж традічно заповнена до послідного місця. Стародавны рождественны обычаї, вінчованя, прекрасны русиньскы співанкы і колядкы, котры ожывили сцену культурного дому. Такы акції приношають радость, як бы і ні, кедь в сучасности рождествены свята наберають веце комерчный характер. А ту зразу ся притомным нукав прекрасный образ русиньской родины, дотримуючой цінны традіції нашых мам... Богатый культурный проґрам зачали наймолодшы колядници - діточкы з матерьской і основной школы в Габурі. Выступили і діти з меджілабірской ОУШ, котры шумні завінчовали і заграли дві сценкы. Просьбы і віншы од дітворы чоловік преці бере інакше. Представте собі мале дівчатко в червеных чіжемках ці в білых папучках, червеній сукенці, на голові машля, векша як його голова. І зачне красні співати і вінчовати по нашому... Красота! Знама співачка Марія Чокінова з Ублі нелем шумні заспівала, але і у єй властным гумором, росповіла Габурчанам, як по Ублі ходили вінчовати Ґубове (Віфлеємці), але не тоты, што нас ту днесь позвали. Говорила о многых звыках в передрождественнім часі, котры ся в Ублі утримали доднесь і мають маґічный характер, їх історія ся тягать іщі з дохрістияньских часів. **...вінчуєме вам зо щірого сердця, жебы стье были здравы, веселы, як в небі анґелы. Хрістос раждаєтся!** З такым красным віншом выступила сімпатічна молода співачка Наталка Петрашовска зо своїм отцьом Николайом.. Красне завершіня 4. рождественого концерту зробила домашня Габурчанка. Єй веце як 20–членный колектів приготовив профісіоналный выступ рождественных традіцій, котры в многых селах вымерають. Зо свічками в руках, за гусльового допроводу ся наконець вшыткы выступаючі розлучіли в приповідковой атмосфері з габурсков публіков. Як дотеперішні концерты на Рождество Хрістове, так і тот зрежіровали манжеле Губовы, за што їм належыть велика подяка. Найкрасшый праздник в році зорґанізувала МО РОС і Сельскый уряд в Габурі на челі з єй старостом М. Ющіком, котрый нейвеце оцінив выступліня наймолодшой ґенерації і приправив святочне посидженя.

▲ *Співом і вінчами обогатили габурськый концерт Марія Чокинова і Николай Петрашовскый.*

▲ *На габурскім Рождественнім концерті заспівали і завіншовали Наталка і Николай Петрашовскы.*

С. Лисінова,
фото авторкы

Patria
Slovenský rozhlas 5

Русиньскый проґрам 14 1. 2008 – 15. 2. 2008

14. 1. 2008 – понедільок
9.00 - 9.30 Святочный проґрам
9.30 - 10.00 Музика народности

16. 1. 2008 – середа
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

18. 1. 2008 – пятниця
8.00 - 8.30 Подобы жывота, репр.
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотекы
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

22. 1. 2008 – вівторок
8.00 - 9.00 Радіомаґазин
9.00- 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

24. 1. 2008 – четверь
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

26. 1. 2008 – субота
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.30 Радіо молодых
Приповідка М. Ксеняка – О дротарикови, репр.
18.30 - 19.00 Літературна релація. Е. Кубек: Єдна стріча

27. 1. 2008 – неділя
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомаґазин
18.00 - 18.30 Ґітпарада русиньскых співанок
18.30 - 19.15 Бісіда кумів
19.15 - 20.00 Село грать, співать і думу думать, репр.

28. 1. 2008 – понедільок
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

30. 1. 2008 – середа
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

1. 2. 2008 – пятниця
8.00 - 8.30 Літературна релація. Е. Кубек: Єдна стріча, репр.
8.30 - 9.00 Ґітпарада русиньскых співанок, репр.
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

5. 2. 2008 – вівторок
8.00 - 9.00 Радіомаґазин
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

7. 2. 2008 – четверь
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

9. 2. 2008 – субота
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.30 Радіо молодых
Приповідка М. Костовой: Залюблена Зузка
18.30 - 19.00 Подобы жывота: Служыли Мелпомені – 3

10. 2. 2008 – неділя
15.00 - 17.00 Музичны поздравы
17.00 - 18.00 Радіомаґазин
18.00 - 18.45 Село грать, співать і думу думать: Ґерлахов
18.45 - 20.00 Літурґія ҐКЦ

11. 2. 2008 – понедільок
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

13. 2. 2008 – середа
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 Музика народности

15. 2. 2008 – пятниця
8.00 - 8.30 Подобы жывота, репр.
8.30 - 9.00 З розгласовой фонотекы
9.00 - 9.30 Радіоновины
9.30 - 10.00 – Музика народности

Телефоны: ***русиньска редакція, Кошыці:***
055 7287426, факс: 055 6226139, продукція: 055 6822945

ТЕАТЕР АЛЕКСАНДРА ДУХНОВІЧА В ЯНУАРІ 2008

9. януара 2008 о 19.00 на Велиикій сцені ТАД

***Ян Лазорік – Штефан Ольга*:**
ДЕНЬ ДЕРЕШОВЫЙ
Режія: ***Матуш Ольга***

▲ *В грі День Дерешовый – Данка Русинкова, Світлана Шковранова, Анна Сімкова, Евґен Либезнюк і Ярка Сисакова.*

Звыкы, жарты, танці і співы, людове дівадло, котре молодеж грала од Рождества Хрістового по Новый рік в шарішскім селі Долина, недалеко Сабінова, як їх Янови Лазорікови з Кривян поросповідала памятничка Анна Урвініткова. Село Долина в 1950 р. перестало єствовати, бо у його хотарі выникло воєньске пасмо. Красный і цінный документ способности долиньскых Шарішанів высловити радость, самопаш, комедіянство, ласкавость і своєразный погляд на жывот ся утримав.

16. януара 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД

***Міґуел де Сервантес Саведра*: ДОН КІХОТ де ла МАНШ**

▲ *Осиф Ткач в ролі Дон Кіхота.*

Драматізація гры Дон Кіхот де ла Манш, в котрій ся высловлюєме ку глупости людьского справованя в жывоті, што часто веде до чудацького і незмыселного єствованя.

22. януара 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД

***Каспар Естер*: А РЕВУА**
Режія: ***Мілош Карасек***

Макаброзна розлучкова монодрама о шестьох самовраждах і єднім погробі.

▲ *В грі А РЕВУА – в ролі продавачкы Зузана Галямова і Евґен Либезнюк в ролі выпальника.*

23. януара 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД

***Мілош Карасек:* ЖЫВОТ НА МІРУ**
Режія: ***Мілош Карасек***

Увага во формі ґротескы о скрахованю людскых цінности і гляданю новой ідентічности, абсурдны пригоды людей мімо сполочности.

▲ *Ладька Брегова в ролі Дівы і Василь Русиняк в ролі заказника.*

30. януара 2008 о 19.00 на Великій сцені ТАД

***Антон Павловіч Чехов*:**
ДЯДЯ ВАНЯ
Режія: ***Светозар Спрушанскі***

Інсценація з класікы руськой драмы о гляданю смыслу людьского жывота. О екзістенції і поминутельности чоловіка на тім світі. Пригода єдного дому, в котрім його жытелі силов–моцов хотять найти властне щастя, ласку, порозуміня, внутрішній покій. Одвагу к чіну, котрый їм принесе покій і успокоїня. Но наражають на себе, на властну слабость жыти жывот наповно. Образкы зо стародавного албуму родинного споминаня. Людьскы особы выступляють як зявліня з дверей запорошеного родинного креденца. Містіка – фантазія – ліріка – патос – гумор... Страх чоловіка, котрый охабив за собов минулый світ і стоїть на порозі нового часу. Ліпшого, щастливішого? Надій людьской зміны, віры в ліпшый жывот.

На многая літа – дорогы нашы юбіланты

ДЯКУЄМЕ ЗА ПРОПАҐАЦІЮ НАШЫХ НОВИНОК, ПАНЕ ДОПІРЯК

Красный округлый юбілей – 60 років свого творчого жывота ославив 10. януара 2008 наш активный культурный діятель **Інж. Ян Допіряк** зо Старой Любовні. Народив ся 10. януара 1948 р. в селечку Старина (в старолюбовняньскім окресі), котре ся находить в красній природній панорамі коло рікы Попрад. По пятьох класах основной школы в родній Старині, продовжовав в освіті до девятой класы в сусіднім Малім Липнику. Од маленька мав великый потяг до наукы і здобываня новых знаностиі. А так його далшы штудії прямовали на Середню економічну школу до Пряшова, де ся спознав з многыма Русинами з цілого выходословеньского реґіону. По матурі успішні скінчів і высокошкольскы штудії на Высокій економічній школі в Братіславі. За цілый свій жывот ся гордо голосив ку свойому русиньскому народу, ниґда не забывав на своє походжіня, пропаґовав нашу культуру, традиції і освіту всяды, де го завела його жывотна путь.

По 20–річній роботі економа в заводі – Скруткарень в Старій Любовні, теперь робить незалежного авдітора і даньового парадцю. Його сучасна професія выжадує много терпезливости і часу, але і інтересных робочіх стріч з людми розмаїтого характеру. Часто ся сходить і з Русинами, меджі котрыма пропаґує культурне діятельство русиньскых орґанізацій і їх друковане слово. Орґанізаторску і пропаґачну активность, але і конкретны выслідкы Інж. Яна Допіряка, собі высоко цінить і наша редакція Інфо Русина. Бо і його заслужнов роботов ся звекшыла кількость читателів нашых новинок, главні в старолюбовняньскім окресі. Окрем шыріня русиньскых традіцій, як і активного члена Общества св. Йоана Крестителя, інтересує ся і о дотримованя церьковнославяньского обряду в церьквах, де жыють Русины.

З нагоды жывотного юбілея, вінчуємеме вам, пане Інж. Допіряк, міцного здравя, щастя і оптімізму до далшой роботы. Віриме, же як сьте нам свойов роботов дотеперь помагали при розвою і пропаґації русиньского народностного жывота, будете і надале вірны свому роду на проспіх вшыткых Русинів Словеньска. На многая літа, дорогый убіланте!

Редакція Інфо Русин

СВІЙ ТАЛЕНТ РОЗДАВАТЬ МОЛОДІЙ ҐЕНЕРАЦІЇ

Округлого жывотного юбілею ся 19. януара т. р. дожывать наша знама пряшівска вытварничка **ПаедДр. Мґр. арт. Анна Сімкова**. Народила ся, як наймолодша дівочка, в герецькій родині знамым герцям нашого театру – Анні (родженій Ялчовій) і Николайови Сімковым. Од маленька сьме ю могли видіти на театральных выступлінях вєдно із своїма сестрами і родичами. По вытварных штудіях в Пряшові (ПФ УПЙШ), собі здобыла освіту в одборі сценоґрафії на ВШМУ в Братіславі. Свій талент і способности зхоснoвала і в Театрі Александра Духновіча. Уж многораз ся своїма вытварныма ділами презентовала перед домашньов публіков, але тыж за границями нашого штату, як наприклад, в Польску, Чехах, на Україні, в Голандьску і в Таліяньску. У нашой юбілантки А. Сімковой суть высоко оціньованы текстілны обєкты і тапісерії, при котрых на першый погляд видно нелем єй шырокоспектралный талент, але і высоку професіоналность, велику ласку і терпезливость при творіню своїх діл. Анна Сімкова свій талент і знаности не охаблять лем про себе і свою творчость, але через своє педаґоґічне діятельство і свої дотеперішні скусености тото вшытко передавать молодому поколіню – штудентам на середній школі.

▲ *Етюды зо жывота.*

▲ *Де ся вода сыпала а пісок ся ляв.*

Красны іншпірації на полю малярьства і выховы молодых вытварників, здравя, щастя і успіхы до далшой роботы жычіть нашій юбілантці редакція Інфо Русина.

–ак–

▲ *А. Сімкова при роботі зо своїма школярями.*

15. Віфлеємскый вечір у Свиднику

Пророцьтво нежычлівців ся не сповнило. Іщі пред переломом того сторіча дакотры нежычливці твердили, же Русины на Словеньску рік 2000 не пережыють. Змылили ся! Русины пережыли міленіюм нелем на Словеньску, але і в Польску, Україні, Чеську, Мадярьску, Румуньску, Сербску, Хорватьску, в США і Канаді.

Выше тісяч років жыють Русины в різних кутах світа. Словеньскы Русины зачали слободно дыхати аж по року 1989, коли ся зачало їх ороджіня во вшыткых сферах. Выникла культурно-сполоченьска орґанізація Русиньска оброда на Словеньску (дале РОС), а в Меджілабірцях ся одбыв єй першый сейм. Од зачатку свого єствованя аж по сучастность мать РОС богату і розмаїту діятельность на Словеньску, преважні в тых реґіонах де жыє русиньске жытельство.

Єднов з многых актівіт РОС є і орґанізованя Віфлеємскых вечерів. Першым ініціатором їх орґанізованя ОО РОС у Свиднику, котра 9. децембра 2007 у свидницькім домі культуры зорґанізовала уж 15. річник спомянутой акції. Перед переповненов салов людей ся на сцені вычеряли вшыткы колективы і ґрупы, дітьскы і дорослы, діточкы з матерьскых, основных, середніх школ з цілого свидницького окресу. На тогорічнім юбілейнім річнику ся представила свидницькій публіці і 10–членна фолклорна ґрупа дітьскых колядників зо сусіднього Польска. Были то Русины, котры шумні по русиньскы співали і декламовали святочны колядкы. Меджі участниками концерту были нелем молоды, але і старша ґенерація, котра собі заспоминала на свої молоды рокы, кедь ся ходило вінчовати під облакы сусідів і іншых хыж у селі. Радость зогрівала нашы сердця, як сьме позерали на маленькы діти і векшы діти облечены до колядных кроїв, красні інтерпретовали традиції і звыкы нашых предків у своїм роднім материньскім языку. По скончіню акції ся одбыла в готелі Дукля рецепція, на котрій выступив председа РОС В. Противняк і далшы гості. Ведучі колективів і активісты РОС были за свою роботу обдарованы діпломами, памятныма рождественныма сувенірами і букетами квітів.

Кедь ся верну о 15 років назад, так ту треба повісти, же при зачатках той шумной традиції у свидницькім окресі стояв і доднесь стоїть Мґр. Янко Калиняк, председа ОО РОС у Свиднику, добрый русиньскый співак і музикант, але і активный орґанізатор. Не быти його, може бы ся така акція у Свиднику ани не одбывала. Він є єй сценарістом, режісером і душов каждого річника Віфлеємскых вечерів.

Николай Шкурла, Ладомірова

Хрістос раждаєтся! Славиме єго!

Дорогы приятелі, од серця поздравую Вас, вінчую Вам ку Рождеству Хрістовому і до Нового року здравя, щастя і добра. Най у вас і у нас все буде добрі. Абы сьме вшыткы заможно жыли.

Колективу такых інтересных новинок, як є ваш Інфо Русин, желам много ентузіазму в роботі, міцного здравя вам і вашым родинам, много новых красных тем, творчіх успіхів, приязні і ласкы од вашых читателів. Най квітне русиньске народне ороджіня! Абы сьте од Бога підпору мали на многая, многая літа, од людей приязнь і узнаня. Най водиця-йорданиця з богатых русиньскых студенок і потічків вам додавать силы каждый день. Поздравуйте од мене вшыткых приємных людей з Осадного, старосту Ладіслава Мікулашка, православного священика отця Петра Сороку і талентованого режісера Марка Шкопа, котрый так правдиво знать выкреслити шаріськый світ в документарнім філмі Іншы світы, маде ін Шаріш і рыхтує далшый філм о Русинах. То вшытко єм перечітав у Вашых новинках Інфо Русин. Хотіли бы сьме і у нас на Буковині видіти тот красный філм на нашім фестівалі Кіноевросвіт в Чернівцях. В тых Чернівцях, котры подарували світу Івана Миколайчука, што охабив про нас філмы Тіні забытых предків, Сон ці Білый птах з чорным знаком. Проєкт кіна „Чернівці" під назвов Кіноевросвіт приносить загранічны філмы в оріґіналі, зато бы сьме рады позвали до нас пана режісера Марка Шкопа і представили його документарны філмы о Русинах.

Місто Чернівці т. р. в октобрі буде славити 600 років од першого писомного документу. Наша історія є звязана і з історійов Словеньска, з містами Спіська Нова Вес, Пряшів, Жіліна, Баньска Быстриця, Зволен. Інтересно, же за часів Австрії были у нас і словеньскы села. Капітан Ян Налепка є похованый у нас. Маме собі о чім побісідовати.

Ваш Жан Макаренко з Україны – Янко Світ.

МИКОЛАЙ НАС ПОТІШЫВ

Зміна є характерістіков нашого жывота в тім часі. Є тым, по чім прагнеме і чого ся боїме. Приношать радость, даколи смуток і біль, але і хотіня быти першым. Праві рождественный час приносить таємну радость. Час Рождества Хрістового є часом покоя, родинной погоды, а в нас тогды звучать слова поета – *З білявов сніжінков просьба сідать, дай, Господи, душі покій, поблагослов обыстя і душы нашы, най любвов до себе загорять...*

Є уж традіційов, же в ОШ з МШ в Колбовцях ся одбывать Віфлеємскый вечір у послідній день, кедь ся мы школярі тішыме на зимушні вакації. Не было тому інакше і кінцьом минулого рока. 21. децембра сьме із бітаньскыма іскрами в очах очековали приход Николая зо своїм спреводом – чортом і ангелом. Як ся зявив во дверях, нашы сердця ся потішыли. Діректор школы Мґр. О. Вархолік привитав милых гостів, котры але были зведавы, якы шыковны діти суть у тій школі і якый проґрам про них приготовили.

▲ *Колбовскый Николай з чортом забавили і обдаровали вшыткых дітей.*

Не дали сьме ся заганьбити. Декламовали сьме, співали, грали сценкы. Неєдна дітьска твар ся засміяла, кедь позерали і слухали красне выступліня своїх ровесників. Простором школы ся озывали красны коляды і вінчованя, котры сердця вшыткых притомных наладили на рождественну атмосферу. Миколай ся шумні подяковав за інтересный проґрам, котрый сьме приготовили і приобіцяв, же і на далшый рік завитать меджі нас, кедь ся будеме добрі учіти і репрезентовати школу добрыма выховно–учебныма выслідками. Усудив, же за красный проґрам собі діти заслужать нагороду і обдаровав їх красныма дарунками.

Дякуєме Мілошови Барткови, старостам Колбовец і Якушовец, Урбарскій сполочности, панам Колцунови і Адамови зо Стропкова, котры спонзорскы застрішыли тоту красну акцію.

Редакчна рада Йоты в Колбовцях

Высловліня Русиньской оброды на Словеньску ку другому документу о імплементації Рамцьового договору на охрану народностных меншын в Словеньскій републіці

7. децембра 2007. року в Братіславі одбыв ся семінар ку другому документу о імплементації Рамцьового договору на охрану народностных меншын в СР за участи підпредседы влады СР Душана Чапловіча, членів Секретаріату порадного выбору Рады Европы, діректорів Міністерства культуры СР і школства, уповномочненой влады про ромскы комуніты. На семінарі были представителі народностных меншын, інштітуцій і здружінь, котры ся занимають тыма вопросами. За Русинів на семінарі взяв участь член Рады влады СР Др. Іван Бандуріч і председа Русиньской оброды на Словеньску і член Світовой рады Русинів за Словеньско Владимір Противняк.

Предкладаме інформацію, як є імплементованый Рамцьовый договор Рады Европы в сучасных условіях русиньксой народностной меншыны на Словеньку.

По року 1989 і слідуючім процесі оброджіня, як і по зрахувані людей жытелі Словеньска слободні высловили свою позіцію ку своїй русиньскій народности. Тот процес на Словеньску одштартувала Русиньска оброда, котра была ініціаторков руху за оброджіня Русинів нелем на Словеньску. За участи русиньскых делеґатів з далшых штатів зробила вызначный крок на 1. Світовім конґресі Русинів, котрый быв 22.-23. марца 1991 в Меджілабірцях в процесі за народне оброджіня і права Русинів. Русины были узнаны як народность у вшыткых штатах, окрем України, дістали можность приголосити ся ку своїй первоначальній русиньскій народности і были їм признаны вшыткы права, як іншым народностям. При зрахувані людей в СР ку Русинам ся пригласило в 1991 році 17 127 людей, в 2001 році – 24 241 людей. Ку материньскому русиньскому языку в 1991 році – 49 009 людей, в 2001 році - 54 907 людей.

Русиньска народностна меншына на Словеньску ся находить в шпеціфічнім положіню, бо не мать за собов ниякый материньскый штат, лем Словеньску републіку.

Народностне пробуджіня Русинів мало вплив і на выник обчаньскых здружінь і орґанізацій, котры занимають ся праві русиньскыма вопросами. Як документують штатістікы, евідуєме, же на Словеньску є офіціально зареґістрованых 15 русиньскых орґанізацій, здружінь і надацій. Наймасовішов є Русиньска оброда на Словеньску (РОС), котру підпорує формов колективного членства далшых 8 орґанізацій і сама РОС мать 14 містных і 8 окресных орґанізацій і клубів. При нововыникнутій Словеньскій асоціації русиньскых орґанізацій (САРО) є придруженых 6 членьскых орґанізацій. На Словеньску суть зареґістрованы дві світовы орґанізації Русинів: Світовый конґрес Русинів і Світовый форум русиньской молодежі. Тото число і зложіня орґанізацій представує добры условія про орґанізованя і координованя русиньского руху на Словеньску і в цілосвітовім масштабі.

▲ *Участници Духновічового Пряшова зо сниньского окресу, котры першы зачали декламовати і властну творчость.*

Треба припомянути, же русиньска народностна меншына є четверта найвекша на Словеньску, но в сучасности боює з высокым ступньом асімілації, на котрый неґатівно впливають такы факторы, як пересельованя за роботов до іншых міст Словеньска або за його границі зо свого природного місця, высокый ступень незаместнаности на северовыході Словеньска, мале або скоро нияке робоче уплатніня по скончіню школ, слабы робочі можности, наслідком чого ся страчать інтерес штудовати і вжывати русиньскый язык. Зато, же Русины суть высоко адаптабілны, так у світі находять уплатніня, скоро ся научать чуджій язый і приспособляють ся чуджім условіям. Дома Русины жыють в переважній мірі в заосталых реґіонах, дотеперь пережыли часто лем вдяка свому реліґійному вызнаню і церькви, котра їх єднала, но і ту видиме намаганя словакізовати церьковны обряды і діштанцованя церькви од народностных вопросів. З тых і далшых прічін Русины ся находять в позіції огроженых народностных меншын в СР а зато выжадують звышену старостливость як зневыгоднена ґрупа.

Членок 5 Рамцьового договору

Условія, котры дають можности народностным меншынам утримовати і розвивати свою культуру. Русины ся дочекали сповніня далшой пожадавкы – схваліня і взник Музею русиньской культуры од 1. януара 2007. Была так сповнена довгорічна пожадавка мати таку інштітуцію і розумиме то, як прояв позітівного приступу ку рішіню проблематікы русиньского етніка. Підпора культуры русиньской народностной меншыны з боку штату є до днешніх днів реалізована через МК СР і каждорічных ґрантовых проґрамів, проєктів. Придільованя фінанцій є лем на найпотребніше і не покрывать вшыткы потребы розвоя народностной культуры Русинів в єй шырокім контексті. Хыбують перспективно підпорованы і реалізованы концепції розвоя русиньской народностной меншыны, главні про молодых людей. Треба фінанчно забезпечіти центры народностных меншын, котры не мають свій штат, підпорити снагы добровольників, не позерати ся на кількость жытелів, котры ся приголосили ку русиньскій народности при зрахувані людей, але позерати на высокый ступень асімілації, котров є огрожена праві русиньска народностна меншына на Словеньску.

Про русиньску народностну меншыну, котра є огроженов народностнов меншынов в нашій републіці, на досягнутя стабіліты, розвоя і координації роботы і наповнюваня цілів Рамцьового договору треба фінанчну підпору з розпочту влады на центер РОС. В добрім умыслі треба рішыти проблематіку народностных меншын, в рамках леґіслатівы

▲ *Декламаторы з радваньской основной школы зо своїм облюбленым учітельом Мареком Ґайом.*

доробити і схвалити пропозіцію закона о фінанцованю народностных меншын владов СР.

Членок 9 Рамцьового договору

Высыланя про меншыны

Закон о Словеньскім розгласі ч. 619/2003 в § 5 з 4. децембра 2003 установлює, же вєдно з главным діятельством Словеньского розгласу забезпечує і высыланя в языках народностных меншын ці етнічных ґруп, котры жыють на теріторії СР.

Высыланя про Русинів належыть меджі найстаршы высыланя (1930, 1934, коли выникла перша редакція высыланя про Підкарпатську Русь). Тото высыланя реалізовало векшу часть свойой історії в українськім языку. В сучасности русиньске высыланя реалізує Радіо Патрія, главна редакція народностно-етнічного высыланя (НЕВ) в Кошыцях. Веджіня Словеньского розгласу завело в НЕВ цілый ряд тзв. „успорных" кроків і новых концепцій, чім пошкодило высыланя, оддалило го од природного русиньского реґіону і стяжыло условія про підниманя якости штруктуры і проґрамовой творчости. РОС по многых рокованях з представителями Словеньского розгласу, посланцями і выбором Народной рады СР про людьскы права, народности про зліпшіня дотеперішнього ставу і неохоту акцептовати єй пропозіції, підпорила петіцію, котра была выголошена 15. новембра 2007. Выголошує, же: веджіня Словеньского розгласу в одношіню ку русиньскому высыланю на народностнім округу Радія Патрія бы мало заховати і зліпшыти уровень народностного высыланя з Кошыць вытворіньом матеріалных і фінанчных условій, потребных на якостну роботу працівників радія. При плановану новых проґрамовых штруктур брати до увагы пропозіції народностных меншын і найоптімалніше акцептовати їх потребы, призывати представителів народностных меншын на взаємны конзултації.

Закон о Словеньскій телевізії ч. 16/2004 в § 5/1 установлює, же меджі головны задачі Словеньской телевізії належыть і высыланя проґрамів в языках народностных меншын або етнічных ґруп, котры жыють на теріторії СР. Высыланя в русиньскім языку є приправоване раз за 2-3 місяці. Такый спосіб не є в інтересі народностной меншыны, не може актуально інформовати людей о жывоті русиньской народностной меншыны.

Доповинити заміры і планы на найближшы рокы пропозіціями на вытворіня одборного редакторьского тіму про высыланя в русиньскім языку. Од другого півроку 2008 перейти на сістематічне высыланя про русиньску народностну меншыну на Словеньску.

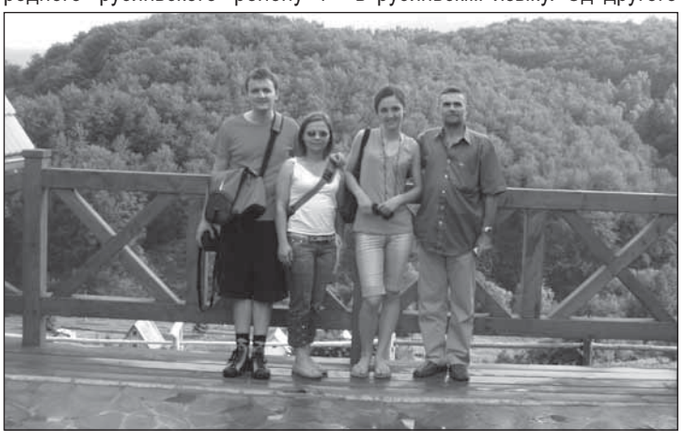

▲ *Сербскы Русины – А. Мудрый з Кулы, С. Надьова і Ц. Надьова з Руського Керестура і М. Зазуляк з Нового Саду декламовали тыж на Духновічовім Пряшові.*

Членок 14 Рамцьового договору

Освіта в меншыновых языках

Од кодіфікації русиньского языка в р. 1995 было зроблено много позітівных кроків вдяка владі СР, МШ СР і Уставу реґіоналных і народностных штудій Пряшівской університы. Русиньскый материньскый язык учіть ся в 9 основных школах як неповинный предмет. Штудованя русиньского языка забезпечує Пряшівска університа, єй бакаларскый штудійный проґрам. Позітівне є то, же пропозіція на захованя норматіву 8% на школяря быв акцептованый. Учіня русиньского языка забезпечуює много некваліфікованых педаґоґів а так в Концепції освіты народностных меншын в СР было бы потребно схвалити дварічный освітній процес учітелів з адекватным документом о кваліфікації. Сістем ряджіня педаґоґічной роботы, контролі і комплексной інформованости русиньскых педаґоґів є недостаточный. Зато бы было потребно обновити робоче місце дідактіка про учіня русиньского языка в рамках Штатного педаґоґічного уставу в Братіславі. Выбер кандідата конзултовати з РОС і Уставом реґіоналных і народностных штудій ПУ. В учебнім процесі мусить быти материньскый язык, історія і культура, як повинный предмет.

▲ *Обдарованы цінами участници Духновічового Пряшова.*

Схвалити Концепцію розвоя народностного школства в СР з акцентом на розвой школьской політікы русиньской народностной меншыны, як огроженой народностной меншыны на Словеньску в смыслі пропонованых поступів і рішінь.

Членок 15 Рамцьового договору

Участь особ з рядів народностных меншын в процесі вырішованя

Представителі меншых етнік, меджі котры належыть і русиньска народностна меншына назначіли, же не суть в достаточній мірі заступлены там, де ся рішыть проблематіка народностных меншын, наприклад, на Міністерстві культуры СР ці в далшых інштітуціях. Іде о одборных порадців, котры познають реалны потребы народностной меншыны, моніторують проблематіку і.т.д.

Членок 18 Рамцьового договору

Приграничны контакты

Сучасный розвой доказує, же Словеньско активно посильнює приграничны контакты, розвивать сполупрацу із сусідніма приграничныма реґіонами, што позитівно впливать і на розвой области, де жыють народностны меншыны. Ту рішіня влады СР бы мали помочі праві народностным меншынам, котры не мають властный штат. Влада часто підпорує договоры – тзв. родинных приграничных односин. Подобна увага, яку доставать ромска народностна ґрупа мала бы быти придільована і русиньскій народностній меншыні, інакше не мать шанцу пережыти в новім европскім просторі.

Решпектовати право народностных меншын на розвой їх властной культуры, не підпоровати ініціативы, жебы єдна народностна меншына супловала другу народностну меншыу, присвойовала собі єй культуру, памяткы, історію і зловжывала то на свій ужыток.

Владимір Противняк,
председа РОС

www.rusyn.sk

◄ *Федор Віцо (взаді), председа петічного выбору, при зберaню петіції в Борові.*

PETÍCIA O ROZHLASE POKRAČUJE

Vážení čitatelia a poslucháči rusínskeho rozhlasového vysielania, iste počúvate a zaujímate sa o úroveň rusínskeho vysielania v rámci Národnostno-etnického vysielania (NEV) Rádia PATRIA Slovenského rozhlasu. Zmeny v tomto vysielaní, ktoré sú realizované od 14. januára 2008, však v žiadnom prípade nesplňajú naše predstavy o skvalitnení úrovne rusínskeho vysielania, na ktorých sme sa pri predchádzajúcich rokovaniach s kompetentnými predstaviteľmi Slovenského rozhlasu dohodli. O nich sme vás informovali v predošlom čísle našich novin. Písomnou formou, ako aj v osobných jednaniach predsedu ROS a predsedu Medialnej rady ROS s generálnou riaditeľkou Slovenského rozhlasu p. M. Zemkovou a tiež s riaditeľkou Rádia Patria p. I. Nagyovou, nadväzujúc na naše vyjadrenia v parlamentnom výbore NR SR dňa 19. novembra 2007 sme sa zhodli na riešeniach, ktoré by posunuli naše vysielanie na kvalitatívne vyššiu úroveň.

Išlo predovšetkým o zmeny vo vysielacích časoch vo všedné dni tak, aby sa presunuli na poobedňajšie termíny, maximálne však do 18. - 19. hod., kedy začína televízny večer, a to bez skracovania vysielacích časov (minutáže) nášho vysielania.

V štruktúre vysielania vo víkendových dňoch zriadiť samostatné rusínske bloky, vrátane rusínskeho vysielania pre jubilantov s vlastným moderátorom. V tíme redaktorov a pracovníkov NEV realizovať opatrenia o ich náležitom finančnom ohodnotení a urobiť opatrenia na skvalitnenie štruktúry vysielania a jeho technického zabezpečenia, vrátane kvalitného príjmu pre poslucháčov v našich regiónoch.

Ostatné výhrady sú uvedené v jednotlivých bodoch PETICIE občanov, poslucháčov rusínskeho vysielania, ktorú sme predstavili už na spomínanom parlamentnom výbore NR SR dňa 19. 11. 2007 v Bratislave.

O tom, akú podobu má rusínske vysielanie po nedávnych zmenách, sa môžete presvedčit priamo pri sledovaní vysielania, pokiaľ sa vám podarí zachytiť vysielací signál.

Petičné hárky sú k dispozíci aj v tomto čísle novín. Kontaktujte sa, prosím, na funkcionárov rusínských organizácií, alebo priamo pošlite podpísané hárky najneskôr do konca februára t. r. na adresu predsedu petičného výboru:

Fedor Vico, Weberova 2 080 01 Prešov, alebo na adresu našej redakcie: **Info Rusín, Levočská 9, 080 01 Prešov**

Po skončení petičnej akcie hárky s vašimi podpismi odovzdáme príslušnej inštitúcii Úradu vlády Slovenskej republiky.

Vopred Vám ďakujeme za prejavenu iniciatívu a podporu.

Fedor Vico, predseda mediálnej rady ROS
Vladimír Protivňák, predseda ROS

Новорічне засіданя ВВ РОС

14. януара 2008 о 9.год. ся в просторах РОС у Пряшові одбыло засіданя ВВ РОС, котре вів председа Владимір Противняк. Подля слов тайомничкы выбору Т. Латтовой, його членове говорили преважні о ґрантах РОС поданых МК СР на 2008 рік. Вшыткы проєкты были выпрацованы на высокій уровни і в терміні одосланы на МК СР. Орґанізація приготовила 27 проєктів в рамках жывой культуры, культурной політікы, періодічной і неперіодічной пресы. Суть заміряны главні на підпору розвиваня русиньского духа а ідентіты. Але і на утримованя русиньского фолклору, як і іншы новы проєкты, котры дотеперь не были реалізованы. В рамках періодічной пресы быв приготовленый проєкт Інфо Русин, котрый ся буде выдавити од марца т .р. як двойтыжденик. З той нагоды членове говорили о персоналнім і технічнім забезпечіню редакції Інфо Русин. Членове говорили і о засіданю Світовой рады Русинів, котра ся одбыла в польскім Кракові а єй найближше засіданя буде в першім кварталі т. р. у румуньскім Букурешті. Як інтересность треба додати, же Світова рада Русинів выготовила 100 ербів і 100 застав Карпатьскых Русинів, котры будуть переданы орґанізаціям окремых штатів, де жыють Русины. Дале ся говорило о приправі на Бєнале русиньско-лемківской культуры, котре буде 24. – 25. мая 2008 в польскій Криниці. Предметом засіданя была і приприва на сейм РОС, перед котрым ся одбудуть вырочны членьскы сходзы окресных і містных орґанізацій РОС. Говорило ся і о вебовій сторінці РОС, котра є в штадію приправ, як і о доповніню важного документу - Рамцового договору, котрый ся тыкать вшыткых Русинів. Темов засіданя была і сполупраца з іншыма русиньскыма орґанізаціями, як і з містом Пряшів і приправа на засіданя КВ РОС, котрый ся одбуде во февруарі т. р.

С. Лисінова

▲ *Містна орґанізація РОС на челі з єй председом Федором Віцом приготовила про своїх членів розлучку зо старым роком, котра ся одбыла 12. януара 2008 в рештаврації Вікторія (бывша Верховина). Участників акції привитали молоды членове ВВ МО РОС, тайомничка Сілвія Лисінова і Петро Крайняк, мол. В приємній бісіді при капустниці і винку, і з цільом, абы єден другого ліпше спознати, каждый коротко розповів о своїй жывотній пути. Маленька мозаіка судьбы пряшівскых Русинів може дотворити нашу історію.*

Фото і текст А. К.

Вышов новый АРТОС

Велике богатство і розмаїтость вшыткым читателям і любителям нашого русиньского языка, ґрекокатолицькым віруючім, молодежі і діточкам приносить часопис Артос 1/2008, котрый уж четвертый рік выдавать Общество св. Йоана Крестителя. І перше число в тім році є незмінене на 35 странах, з котрого выбераме:

Крокы ку святости... на зачатку ся ку читателям пригварять Мґр. о. Іван Барна, парох в Пітровій, якый є і членом редакчной рады часопису, котрый своє слово заміряв на зачаток Нового року. **Сохраняйме наймильше богатство – нашу ідентіту –** наш язык і народность, то найціннішый дар од Бога, котрый мусиме сохраняти! Тото нам, окрем іншого, одказує шефредактор (Річ Кастер) Нового русиньского часу (новинкы америцькых Русинів The new Rusyn Times). **Заручeный медікамент –** то є і свячена вода, яку од давна мать в почливости Восточна церьков, як святу, приписує їй чудотворну силу про душу і тіло. Статя **Стрітіня Господнє** є задуманя над пророцькыма словами старенького Сімеона. **Свічка, як сімбол** – то є высвітліня автора над громничками, котры ся посвячають на тот праздник і суть світлом на просвіщіня вшыткых нас. В статі **Службы Божы за усопшых** автор высвітлює їх основный смысел. Нова рубріка **Слово священомученика Павла** о новых непублікованых пригодах бл. П. П. Ґойдіча, але і з його пастырьскых листів, проповідей, котрыма підпоровав і підсильовав русиньскых ґрекокатоликів у вірі інародности.

– ***На погляд і ґесто єпіскопа ниґда незабуду*** – споминать в Артосі А. Хомова з Рошковець. В 1. числі новорічного Артоса ся дочітаме о готованім русиньскім **Малім требнику.** З Восточной конґреґації в Римі пришла в октобрі 2007 на єпіскопскый уряд інформація о перекладі споминаного молитовника предложеного на імпріматур (схваліня). Інформація є позітівна, переклады потребують мінімалну коректуру. Найдеме в часописі і іншы інтересны темы – о славяньскых учителях Кірілови і Методійови, сістематічны рубрікы про молодеж і дітей, Календарь свят од януара до марца 2008, пожеланя до Нового року і т. п.

Томаш Михал Бабяк

НОВОТИНЫ НЕЛЕМ З ДОМОВИНЫ

19. ЯНУАР 1945

Выше уведженый день ся записав до історії 2. світовой войны, як день ослободжіня Пряшова войсками Червеной армады і 1. чеськословенького армадного збору в СССР. На щастя, німецьке войско начас охабило свої позіції в місті і в околитых селах, зато і ку войновым акціям не дошло. Святый вечур і цілы Рождественны свята люде пережывали в пивницях без електрикы, воды і їдла. Пряшів бы ани тяжке бомбардованя не зажыв, не быти тяжкого бомбардованя Пряшова совєтьсков авіаційов 20. децембра 1944. Во вечірніх годинах было знищено коло 200 домів а выше 300 обєктів - будов было пошкодженых. До 500 людей, меджі нима 120 арештованых бойовників, не пережыло тоту непотребну німецьку операцію. Іщі перед ослободжіньом Пряшова т.є 19. 11. 1944, німецькы войска в селі Токаїк постріляли 32 невиных жытелів села. Жены і діти выгнали а село запалили. Была то найвекша войнова траґедія на цілім жытельстві выходного Словеньска. Ку войновым жертвам недалеко Пряшова треба додати гаварію великобрітаньского воєньского бомбардера Halifaks в лісі, над селом Радатіце, в якім на трасі з Таліяньска до Польска загынуло 8 польскых пілотів. В році 2000 на місці гаварії быв поставленый высокый дубовый криж а при сельскім уряді памятник, зробленый академічным сохарьом Душаном Пончаком з Пряшова, на закладі сполочного ідеового проєкту з автором той статі.

Інж. Д. Крішко, Пряшов
Фото автора.

▲ *На місці, де гаварував великобрітаньскый бомбардер у Радатіцях, быв поставленый памятник од акад. сохаря .Д. Пончака. Участници святочного акту.*

НОВЕ ЦД – ОЙ ПРИЙДИ ДО НАС - МАТЬ В АМЕРИЦІ ВЕЛИКЫЙ УСПІХ

В Америці зачатком т. р. вышло нове ЦД русиньскых народных співанок, котры про великый інерес были переложены і до анґліцького языка. Подля інформації од Русина, Николаса Наґранта, жыючого в Америці, мать ЦД в Америці великый успіх. На ЦД суть співанкы од русиньскых співаків з Америкы, як Гелены Куруц, Анны Валко. Тыж ся там находять роковы жанры од ужгородьскых авторів, як і співанка присвячена великому Русинові А. Духновічови. Суть то красны і за сердце хватаючі співаночкы. Зберателі співанок Йоган Катхен а Михал Парвеньскі роздумують над тым, же тото ЦД в близкій будучности выдадуть в 17–ох верзіях світовых языків і буде презентоване в тых штатах, де жыють Русины.

- АК -

Календарь вызнамных русиньскых діятелів

► **1. 1. 1896 – народив ся Іван Парканій**, русиньскый патріот, знамый діпломат. Быв міністром Уряду влады бы ЧСР і ґубернатором бывшой Підкарпатьской Руси.

► **1. 1. 1947 – народив ся** в Пчолинім (окрес Снина), **Мілан Дутка**, культурно–освітній діятель на Снинщіні, закладатель співацькых ґруп, співак і музикант, автор многых текстів і мелодій русиньскых співанок. Жыє і творить у Снині.

► **3. 1. 1922 – народив ся Василь Сочка–Боржавин**, знамый поет, історік літературы, прозаік і публіціста, автор многых книжок, культурный діятель русиньского руху на Україні.

► **4. 1. 1956 – народив ся** у Пряшові **Франтішек Крайняк**, церьковный і культурный діятель, перекладатель реліґійной літературы до русиньского языка, єден з главных перекладателів *Євангелій і Апостолів* до нашого материньского языка, котры вышли в 1999 р., бывшый шефредактор *Ґрекокатолицького русиньского календаря*, котрый выдавать Общество с. Йоана Крестителя.

► **7. 1. 1847 – народив ся** в Окружній (Пряшівскый окрес), **Осиф Міжічко**, педаґоґ, церьковный діятель. Быв парохом у Торисках, Камюнці, Якубянах, Порубці при Гуменнім і інде. Учів у Духовній семінарії в Пряшові. Умер 8. 10. 1918 в Пряшові.

► **7. 1. 1961 – народила ся** у Выраві (окрес Меджілабірці), **Яна Трущіньска–Сива**, бывша геречка Театру Александра Духновіча, редакторка і модераторка першых русиньскых народностных маґазінів в СТВ, сучасна редакторка і режісерка штудія народностно–етнічного высыланя СРо в Кошыцях.

► **8. 1. 1940 – народив ся** в Габурі (окрес Меджілабірці), **Василь Турок–Гетеш**, педаґоґ, культурно–освітній діятель, драматурґ, перекладатель, режісер, довгорічный председа Світовой рады Русинів і Русиньской оброды на Словеньску. Умер 7. новембра 2005 р. у Пряшові.

► **9. 1. 1889 – народив ся** в селі Любовець–Руськы Пекляны (окрес Пряшів), **Др. Штефан Ґойдіч**, церьковный і культурно–освітній діятель, писатель, публіціста, довгорічный председа Общества А. Духновіча в Пряшові, діректор Ґрекокатолицькой руськой учительской семінарії в Пряшові (1931–1940). Умер 11. 7. 1968 у Модрі (окрес Пезінок).

► **12. 1. 1896 – народив ся** в селі Ладоміров (окрес Снина), **Др. Антал Годинка**, історік, ученый, член Мадярьской академії наук.

► **14. 1. 1732 – народив ся** в Бенятині (окрес Собравці), **Андрій Бачіньскый**, ґрекокатолицькый церьковный діятель, публіціста, просвітитель, в 1777–1809 роках быв єпіскопом Мукачевской ґр. кат. єпархії. Заложыв богословску семінарію, припоміг при закладаню кральовской главной ґр. кат. семінарії при церькви св. Барбары у Відню. В семінарії завів выуку по русиньскы і зробив русиньскый язык адміністратівным языком єпіскопской канцеларні. Умер 19. 12. 1809 в Ужгороді.

► **15. 1. 1950 – народив ся Осиф Ткач**, шеф чіногры і герець Театру Александра Духновіча в Пряшові, культурно–освітній діятель.

► **17. 1. 1913 – народив ся** у Шарбові (окрес Свидник), **Іван Бобак**, педаґоґ і культурно–політічный діятель. Учительовав у Няґові, в 1945–1948 році быв тайомником Демократічной страны, быв шефредактором новинок *Демократічный голос*. Учів на Середній економічній школі в Пряшові.

► **18. 1. 1850 – народив ся** в Сулині (окрес Стара Любовня),

Юлій Ставровскый–Попрадов, священик, публіціста, поет і фолклоріста, автор знамых поезій, як *На Бескіді, Спіш, Ку мойому народу* і ін., написав роботы з области етноґрафії і фолклору: *Очеркы Попрадьской Руси, Ярмаркы на Спішу* і т. д. Умер 27. 3. 1899 в Чертіжнім.

► **21. 1. 1952 – народила ся Марія Джоґанова**, культурна діятелька, бывша членка ВВ РОС і председкыня ОО РОС у Свиднику, єдна з першых учітельок, котра учіла русиньскый язык на ОШ в Шарішскім Щавнику, говила школярів на окресны конкурзы в декламації русиньской поезії і прозы і на розмаїты акції в свидницькім окресі. Жыє у Свиднику.

► **26. 1. 1945 – народив ся** в Інґлвуді, штат Ню Джерсі в США, **Павел Роберт Маґочі**, історик, публіціста, професор Торонтьской універзіты, академік Канадьской кральовской академії наук, президент Карпарусиньского научного центра в США, вызнамна особность русиньского руху во світі, сучасный председа Світовой рады Русинів, автор многых цінных моноґрафій, енціклопедій історії і культуры Русинів. Його найновшов книжков є ілюстрована історія Русинів – *Народ ни одкы*, яка вышла м. р.

► **26. 1. 1873 – народив ся** в Абайсолноку (теперь Мадярьско), **Іван Ґендер–Суходольскый**, педаґоґ, сполоченьскый діятель і писатель. Учітельовав у Мартоні, Вышніх Чабинах і 25 років на Учітельскій семінарії в Пряшові. Быв на челі Общества учітелів Пряшівщіны, редактором часопису „*Русская школа*", выдав повість *Петро Грибуняк* (1936) і ін.

► **26. 1. 1791 – народив ся** в Новоселиці (окрес Снина), **Іоанн Чурґовіч**, молодшый сучасник

Михала Лучкая, педаґоґ, языкознатель, історік, фолклоріста, священик. Умер 2. 10. 1862 в Ужгороді.

► **29. 1. 1930 – народив ся** в Буківці (окрес Стропков), **Андрій Шлепецькый**, педаґоґ, публіціста, історік, автор цінных выдань, як *„Закарпатські будителі та наша сучасність", „Попередники будителів Закарпаття та Пряшівщини", „Наші будителі"* ці *„Олександр Павлович"*. Умер 29. 1. 1993 р. у Пряшові.

► **29. 1. 1932 – народив ся** в Сукові (окрес Меджілабірці), **Андрій Ґай**, высокошкольскый вытварный педаґоґ, академічный малярь, автор монументалных робот. Жыє в Пряшові.

► **29. 1. 1905 – народив ся Іван Гарайда**, вызнамный культурно–освітній діятель, ученый русиньскый патріот. В 1941 р. быв председом Підкарпатьского общества Русинів. По русиньскы выдав веце як 40 книжок. Написав *Ґраматику русиньского языка* (од 1941 р. офіціалный учебник про русиньскы школы).

Спрацьовала А. Кузмякова

О русиньскым языку во Франції

Найвекшый языковый музей на світі **LOURE-PLACE DE LA CONCORDE** є у главным місті Французска, у Паріжі. Там ся находять історічны документы і фотоґрафії о языках. На цілім світі є 2500 языків, котрыма бісідують вшелиякы народы, народности і етнічны ґрупы. Інформації в музею суть так обсяглы, же кідь хтось хоче дознати ся дашто о каждім языку, мусив бы в музею быти холем 5 днів. Была єм мило переквaплена, же меджі таков кількостьов языків, єм нашла в музею і документы о нашім русиньскім. **The Rhutens leangua-ge and history** (Русины їх язык і історія). Цінны історічны документы суть в пятьох языках а патрять в музею ку найціннішым перлам русиньской історіоґрафії, документуючім наш язык. З фактів выберам: Кідь зачали карпатьскы Русины в 17. стр. публіковати книжкы по русиньскы, або по церьковнославляньскы (языку подобным латинчіні - можете то видіти на фотці), языками, котры вжывають выходны і южны Славяне, якы мали выходохрістияньску реліґійну орєнтацію. Уж в році 1699 ДЕ КАМЕЛІСОМ было про Русинів выдано множество ґраматік. В 1843 р. было ЛУЧКАЙОМ написано стовкы історій і моноґрафій. В 19. ст. карпаторусиньскы писателі продовжовали у вжываню русиньского языка, але і як свій списовный язык зачали вжывати тыж руськый і україньскый. Тот языковый вопрос, котрый выник, быв а мож і дотеперь є тихо споєный з проблемом ідентічности Русинів. Од 19. ст. карпаторусиньскы лідры полемізовали о своїй народній ідентічности. Але головным факторм при захованю русиньского языка была русиньска людность, обычайны люде, котры не прияли ани руськый, ани україньскый язык, але остали при свому русиньскому. З того выплывать, же русиньскый язык жыє уж довго а вірме, же іщі довго буде жыти, преважні вдяка нам обычайным людям. Документы в музею суть на высокій одборній уровни, де ся, мімо іншого, мож дознати і о дефінітівній схізмі (Запад-Выход у св. Церькви) але і о карпаторусиньскім народнім оброджіню. Не хыблять там ани образы літературных отців з карпаторусиньского реґіону - А. Духновіча, а з Войводины - Ґ. Костелника. Можеме ся гордити тым, же в такім вызнамнім музею як є LOUVRE-PLACE DE LA CONCORDE ся мож што–то дознати о тім нашім русиньскім языку, бо і через тот музей світ знать, же **Русины екзістують.**

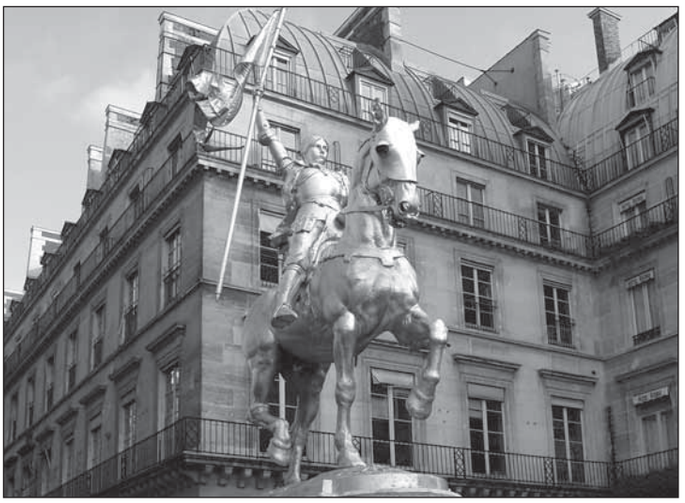

▲ *Погляд на найвекшый світовый музей LOURA-PLACE DE LA CONCORDE в Паріжі.*

▲ *Першы знакы ґраматік – русиньского письма подля Лучкая з 1843 р.*

С. Лисінова, фото авторкы

Цінна навщіва з Французка

Пряшівскый ВУЦ в рамках сполупраці приняв кінцом новембра делеґацю з реґіону Северны Піренеї з Французска. 22. новембря 2007 членове делеґації навщівили і наше русиньске село Камюнка, де їх приняв староста села Інж. Міколай Митник зо сельскым заступительством. Гості ся інтересовали о фунґованя самосправы, о проблематіку школства, народности і ін. Найвеце резоновала тема Русиньской меншыны, утриманя нашых обычаїв, традіцій а главні языка. Французы во своїм реґіоні мали тыж в минулости свій реґіоналный язык, зато їх інтересовало як Русины докажуть свій язык утримити все жывый і актуалный (бо їх язык уж заникать). Інтереснов темов про ных быв і фолклор, традіції і обычаї. Камюнчане їм высвітльовали, же русиньскый фолклор выходить з конкретных звыків і традоцій, котры люде в минулости робилы і утримовали. Звыразнили, же фолклор є зеркалом часу, в котрім жыли нашы предкове, як і то, же в нашых співанках ся співать о тім, што ся даколы стало і о тім, як ся даколи жыло. Французы повіли, же їх фолклор не походить з реаліты, але же суть то видуманы діла, котры не копірують жывот їх предків. Пізніше ся гості пересунули до школы, де виділи, як ся учіть на школі і яке мать выбавлі. В їдалні школы уж было про них приготовлене погощіня і выступліня домашнього Барвінку, котре ся їм любило аж так, же го перенашали через мобілный телефон рівно до Французска. Вірю, же сполупраца з тым реґіоном буде добра надале, бо маме сполочны проблемы і іншы позітива, котры буде треба в днешній зєдноченій Европі сполочні рішыти.

-М.К-

▲ *Староста Камюнкы Інж. Миколай Митник (стоїть в середині) вєдно з шефков одбору культуры ПСК Евов Арвайовов (друга справа) привитали на уряді делеґацію з Французска.*

Сполок русиньскых писателів і його снагы в сучасности і будучности.

І кідь СРПС уж веце як 7 років робить в нелегкій сітуації, за минулы рокы ся выпрацовав на престіжну орґанізацію, котра ся орьєнтує на професіоналну роботу міджі русиньскыма писателями. Сполок є офіціально узнаваным субєктом так централныма орґанами, як і словеньскыма писательскыма орґанізаціями і словеньскым Літературным фондом (дале ЛФ). При нім працують члены СРПС ці уж в пороті удільованя Премії А. Павловіча або в секції про оріґіналну літературну творчость. Сполок мать єдну з главных задач выдавати выслідкы художньой творчости русиньскых писателів в подобі книжок або в русиньскім літературнім алмануху, котрый Сполок за фінанчной помочі МК СР выдавать раз до рока. Дакілько книжок поезії, прозы, історії літературы, культуры, крітікы уж зареґістровали читателі русиньской пресы.

Як є знамо, СРПС каждорочні орґанізує літературный семінар і літературный конкурз. За минулых пять років їх было пять. Вызнам тых літературных акцій є главні в тім, же семінары як і конкурзы приносять нелем новы інформації о літературнім процесі на Словеньску, в котрім діють і русиньскы писателі, але через конкурзы выникають новы писательскы і поетічны мена. О них мож сміло твердити, же їх принос до русиньской літературы на Словеньску є назанедбательный. Нелем новыма творами, але і поглядами на літературну творчость і єй потребу, главі про молодеж, котра глядать імпулзы і в літературі, жебы ся орьєнтовати в комплікованых сітуаціях модерной добы і жебы обстати в ній як члены окремой автономной народности. Повіджене ся односить і ку молодым кадрам перекладачів (-чок) з іншых языків. Главні зо словеньского языка і такым способом росшырюють ряды такых скусеных перекладачів, як Ш. Сухый, М. Ксеняк і ін.

СРПС за послідні рокы обявив про русиньску літературу інтересных авторів з молодой і старшой ґенерації, о чім свідчіть факт, же при словеньскім ЛФ ся установила Премія А. Павловіча, яка ся уділює русиньскым авторам за якісны художні творы. Дотеперь ЛФ уділив 5 такых цін і премій, з якых єдна была уділена за переклад зо словеньского до русиньского языка. За рокы од заложіня СРПС было выдано 5 рочників Русиньского літературного алманаху і высше 10 книжных публікацій поезії, прозы і іншых жанрів. СРПС каждорочні давать проєкты МК СР на выдаваня книжок русиньсиньскых авторів, як і на реалізацію літературного семінара і конкурзу. Навеце іде і о Алманах, котрый СРПС поважує за єден з найважнішых проєктів, бо його выдаваня свідчіть о фунґованю русиньской літературы. Тот способ екзістенції штатной підпоры якбы по капці вливать еліксір надії на пережытя русиньской літературы і СРПС. Помагать тому процесу терпезлива намага членів выбору СРПС і його председы, зволеного на самім зачатку взнику Сполку. Вдяка порозумліню меджі векшынов членів Сполку і выбору ся го подарило выпрофіловати на жывотаспособну орґанізацію, котра забеспечує нелем голе пережытя, але і який-такый літературный процес. По часі ся то указує, же тото намаганя не было і не є марне, бо приносить позітівны выслідкы в подобі творів русиньских авторів, котры ся можуть рівнати колеґам з іншых сусідніх літератур. Через літературу Сполок вносить до русиньства модерный дух думаня в тім, же народ не може жыти лем з дня на день, же Русины перманентні потребують обнововати свою історічну память, як і усвідомліня собі свойого „Я". Русины мусять быти властниками свойой, а не чуджой історії. Ту платить штуровска правда, же народ наперед мусить служыти собі, аж потім іншым. Выслідком повідженого быв і Літературный конкурз дня 30. 11. 2007. Конкурзна порота уділила дві першы ціны за оріґіналный принос авторів до русиньской літературы. Ці уж поезійов, або новаторськым есейом. Інтересно, же наперек пятьом літературным конкурзам, на котрых ся обявили і новы мена, наперек публікаціям алманахів за минулы рокы, дакотры русиньскы „предводителі" іґнорують снагы русиньских писателів і поетів розвивати русиньскы традіції будителів і приносити до літературы новы темы і жанры і їх модерне поетічне опрацованя. То ся тыкать так молодых і наймолодшых, як і старшых скусеных авторів, котры суть пыхов русиньской літературы і культуры. То они были єдны меджі першыма, котрым была уділена Премія А. Духновіча, ціны і премії словеньского ЛФ. Праві тоты публікації были іґнорованы авторков статі (Т. Латтова) о 9. Світовім конґресі Русинів, котрый быв м. р. в румуньскім Сіґеті, хоць они там были к діспозіції, бо їх там привезла делеґація РОС. Така іґнорація незодповідных публіцістів свідчіть о ненормалнім людьскім сумліню і сназі приспівати ку многостаранному розвою русинства.

▲ *ПгДр. Марії Хомовій на минулорічных народенинах вінчував і брат Інж. Павел Дупканіч.*

Не як остатнє слово нашого приговору ку читателям ІНФО РУСИНА, треба припомянути, же літературный конкурз ся не кінчіть выголошіньом выслідків. Конкурз ся готовив перманентно цілый рік. Бо лем так мож досягнути выслідкы, котры заінтересують нелем конкурзну пороту, але і шырший круг читателів, што є його главным цільом. Реґіструючі конкурзны выслідкы за минулых пять років, видиме, же то были найвызнамнішы русиньскы авторы, котры были на дотеперішніх конкурзах од самого зачатку. Їх заслугов є, же в далшых роках ся до конкурзу включіли і новы мена молодых авторів. Якраз они принесли свіжый вітер до русиньской літературы. Під впливом небывалого розквіту в сполоченьско-научній области, ся розвило і літературно-научне думаня. Оно є заложене на комунікачній поетіці, котра выплывать з темы і штілу, тексту, з літературных жанрів, інклінуючіх ку художній выразителности. При оціньованю текстів порота думала главні на читателя, котрому є адресованый авторскый текст. Брав ся до увагы і такый феномен, як авторы включають до літературы властну історію, значіня і участь властной культуры, бо дотеперь вызерать якбы наше родне гніздо в Карпатах ся ставало чістым і культурным лем заслугов „надрядженых" споза нашых граніць. І ту вставать дуже актуалный вопрос: хто керує світовым русиньскым рухом? Русин ці Українець?! Або: решпектує ся кодіфікованый язык з року 1995, або свідомо ся деформує, жебы не быв доступным шырокій русиньскій масі на теріторії СР. Наш народ під впливом теріторіалного окружіня є білінґвалным а зато не може ся ізоловати од ужываня і словеньских слов – термінів, як собі желають дакотры лідры, понукаючі якыйсь чуджій модел „КОЙНЕ". Може было бы ліпше наперед тот модел експеріментально выскушати на модернізованім континенті, бо на старім было дотеперь експеріментів веце як дость. Такы і подобны експеріменты лем розбивають потребну єдноту Русинів в СР.

На заключіня акцентуєме, же русиньска культура і література то не є лем єдна редакція, єден шеф ці єден выдаватель, але сполочна робота вшыткых скусеных русиньских кадрів, котры вносять до розвоя русинства на Словеньску нове думаня і модерне познаня. Выжыє і пережыє то, што є заложене на жывій мыслі, людьскім чуствi і устремліню до будучности русинства.

В. Михалчік, М. Дупканічова, Братіслава
Фото А. Кузмяковой

Многая і благая літа, Ваша Блаженость, Владыко Лавр

В меджівойновім часі вельо Русинів зо Словеньска одышло до Америкы в надії, же за морйом найдуть холем даяку роботу. Так было і в Ладоміровій, кідь до Америкы одышла і моя родина – мої 3 теты, стрыко і мій старшый брат Василь, теперішній матрополіта Лавр, высокый церьковный діятель. Він одышов в 1944 р., як маленькый хлопець а до родного краю – Ладоміровой, ся першый раз вернув аж по двадсятьох роках. (1964). Теперь Словеньско навщівує скоро каждый рік.

Його Еміненція Владыка Лавр, родным меном Василь Шкурла, ся народив 1. януара 1928 в Ладоміровій, свидницького окресу. Як 11–річный вступив до монастыря преподобного Йовы Пачаєвского в Ладоміровій, котрый зачатком м. ст. заложыв архімандріта (Максіменко). За другой світовой войны братя Ладомірского монастыря вырішыли одыйти на Запад. В року 1944 ся став послушником, в 1947 рясофорным монахом і прияв мено Лавр. В 1949 р. зложыв монашскый шлюб а в 1950 р. ся став єродіяконом, в 1954 р. іґуменом, в 1966 р. архімандрітом а в 1967 р. быв высвяченый за єпіскопа Менгетеньского і став ся єпіскопом Сіракузскым і Троїцкым. В 1981 р. быв повышеный на архієпіскопа найзнамішого православного монастыря Заграніча – Свято–Троїцького монастыря в америцькім Йорданвіле, ректором Свято–Троїцького семінара, преднашательом в семінарі, ректором церьковно–сполоченьского часопису Православная Русь, председом Фонду святого праведного Яна Кронштадського в Утікі і тайомником Сіноды єпіскопів. 23. октобра 2001 в Ню Йорку ся одбыв міморядный Архієрейскый собор Руськой православной заграничной церькви, де быв зволеный за главу той церькви і достав тітул – МЕТРОПОЛІТА выходо-америцькый і нюйорскый. 10 років пережыв в Сіноді, быв вікарным архієрейом, але його споїня з монастырьом і семінаром не было перерушене. Каждый тыждень ходив автом з Ню Йорку до Йорданвіле (4 годины там і 4 назад) і преднашав. Братя в монастырю собі єдногласні выбрали Владыку Лавра за свого представителя в Йорданвіле. Про духовенство і віруючіх сінодалного храму в Ню Йорку не было легке розлучіти ся зо своїм любым архієрейом. Протестовали, орґанізовали петіцію, абы остав при них.

▲ *Владыка Лавр (в середині) на святій літурґії.*

В маю м. р. ся в Москві (в Храмі Хріста Спасителя) одбыла вызнамна акція про православных віруючіх. На особне позваня президента РФ В. Путіна з Ню Йорку прилетів метрополіта Лавр, глава Руськой православной заграничной церькви а з ним 17 высокых духовных годностарів і 600 православных віруючіх зо северной і южной Америкы, западной Европы і Австралії, наслідници тых, што по большевізмі в Руську (1917) мусили одыйти зо свойой отчізны. Про Русько і його діаспору то быв дуже вызнамный день. У споминанім храмі за участи президента В. Путіна быв підписаный Акт о канонічнім зближіню і зєдночіню Руськой православной церькви і Руськой православной заграничной церькви.

„Сьме рады, же наш Спаситель Ісус Хрістос даровав таке велике щастя, спознати вас особні. Вшыткы собі вас ціниме і маме вас рады. Стали сьте ся про нас, православных на Словеньску, сімболом оправдового архієрея Божого, котрый любить Божый люд. Сьте про нас спасительом Святого Православія, пастырьом і казательом Слова Божого. Тото суть слова православных віруючіх на Словеньску адресованы метрополітови Лаврови. Тішыть нас, же сьте в день свого округлого юбілею достали поздрав і од президентів США і Руська. З цілого сердця вам жычіме і мы вшытко найліпше і сьме горды на то, же праві вы сьте были зволеный до найвекшой православной церьковной функції. Вам належыть подяка і на Многая і благая літа!

Николай Шкурла, Ладоміровa

Нова книжка о Ладоміровій

22. децембра 2007 святочні покрестили шампаньскым публікацію о селі Ладоміровa. Єй автором є Михал Шкурла а председом редакчной рады Михал Кудла, ладомірскы родаци. Обсяг книжкы ЛАДОМІРОВА творить історія єдного з найвекшых сел у свидницькім окресі од єй першого писомного документу по сучасность. Історія Ладоміровой – то суть тісячі людьскых жывотів. Публікація реґіструє веце як 400 мен, за котрыма остав кус роботы. З публікації ся мож дочіти і о давній історії села Крайнє Чорне і Вагринець.

Автор публікації інформує і о тім, як ся перша і друга світова война доткла жытелів села, споминать ся і о духовнім жывоті, православній місії, школстві і культурі. Інтересне і читаня о славных родаках села – Метрополітови Лаврови, вызнамній словеньскій русістці, авторці многых учебників руського языка Уляні Фецаніновій, род. Шкурловій, народнім поетови Николайови Гвоздови, але і о іншых вызнамных родаках.

–пн–

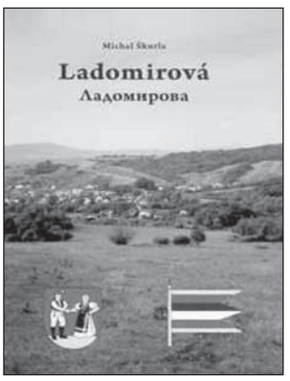

КАМЮНЬСКЫ КОЛЕКТІВЫ ЗАВЕРШЫЛИ ЮБІЛЕЙ НА РОЖДЕСТВО

▲ *Членкы Барвінку привитали в Камюнці домашнім хлібом французскых гостів.*

Камюньскы фолклорны колектівы – **Барвінок** і **Радость** – ославили в 2007 році уж 55 років свойого єствованя і так належать меджі найстрашы колектівы на Словеньску. З той нагоды закончіли свій юбілейный рік на Рождество, 25. децембра 2007, красным ґалапроґрамом під назвом СПОМИНАНЯ.

Уж традічні, як в Камюнці є звыком, сала была заповнена до послідного містечка. Проґрам ся зачав Рождеством, вінчами і колядками а потім перешли на людову ноту. Выступили наймолодшы з Барвіночка, котрый тыж робить уж довгы рокы при Матерьскій школі в Камюнці. Школьскый колектів Радость затанцьовав танець з палицями, выступили і солісты – лауреаты Маковицькой струны, Співів мого роду і переможці іншых конкурзів, не хыбили ани найстаршы з Єдноты пензістів. Гостьом проґраму была Людова музика братів Колларовых з Колачкова. Наконець проґраму ся крестило Барвінкове ЦД – *Зашьпіват Барвінок*. Його крестны отцьом быв Інж. Миколай Митник, староста Камюнкы. Весело было і по проґрамі, бо зачала забава, котра тримала аж до білого рана. До танця грала камюньска ґрупа Юніор, а тогды є все повна сала.

Камюньскы звыкы і традіції мають все зелену, бо діточкы суть од маленька веджены ку фолклору, звыкам і поступні сприходять до Барвіночку, Радости і Барвінку. Велике подякованя патрить вшыткым тым, котры робили і днесь роблять в камюньскых колектівах, бо фолклор, співы і танці суть пыхов нелем камюньского, але цілого русиньского народа.

В єдній співанці ся співать – *Ніт в Камюнці дому, де бы не шьпівали, жебы у суборах не выступовали* – і тоты слова прозраджують о славнознамій історії камюньского Барвінку, кедь в часі найвекшой славы мав 125 членів. Велика вдяка і честь активным Касмюнчанам і їх колектівам!

–МК–

Выйде профілове ЦД – РУТЕНІКА

Шырокій громаді прихыленців русиньскых співанок ся нукать выбір того найліпшого з найпопулярнішого і найвекшого цілословеньского конкурзу Співы мого роду. Тот ся одбывать каждорочні в різных русиньскых реґіонах. На ЦД, котре онедовго выйде і котрого крест буде в апрілю т. р., можете чути співанкы лавреатів з дотеперішніх 6. річників Співів мого роду, як наприклад: *Гварять люде*, од Марії Чокиновой, *На поляні*, од Мартіна Караша і Іваны Сивульковой, *В зеленім убочі* од Сімоны Качмаровой, *Цез Камінець* од Марії Железной, *Пасли ся волкы* од Трія Маґуровых і много іншых. Як повів сам автор і драматурґ проєкту профілового ЦД – РУТЕНІКА Мірослав Кереканіч: *Цільом выданя ЦД є презентовати нашу русиньску співанку нелем дома, але і во світі, зато є і меджінародна назва ЦД –РУТЕНІКА (RUTHENIKA). Барз хочу жебы люде на цілім світі знали, же Русины жыють і надале будуть жыти і же мають свою богату культуру. Каждый річник Співів є на высокій професіоналній уровни, а в такім дусі ся продовжує і ЦД, на котрім ся находять співанкы од лавреатів, котры были на конкурзі мінімально 3 раз. Є то якбы наша подяка їм за вірность. ЦД выдавть РОС а в будучности хочеме у выдаваню подобных ЦД продовжовати, але уж з каждогого річника окремо.* **Про інетерес треба додати, же ЦД з русиньскыма співанками ся родять і в іншых фолклорных ґрупах, як напр. Гачуре, котра уж выдала ЦД під назвом Гачуре II, де ся находять русиньскы співанкы преважні з убляньской долины.**

▲ *Радостный момент – кедь М. Караш і І. Сивулькова ся стали лавреатами Співів мого роду.*

▲ *Сестры Качмаровы не хыблять на жаднім співацькім конкурзі.*

С. Л.

Карпаторусиньскый научный центер у США

выголошує каждорічну

Премію Александра Духновіча
за русиньску літературу од Штефана Чепы

Премія в сумі тісяч америцькых доларів і в подобі бронзовой сошкы карпатьского медвідя буде дана за найліпшы творы поезії ці прозы написаны по русиньскы, котры были надрукованы за послїднїй 5-річный період.

Премія А. Духновіча помагать хосноваию русиньского языка в творах, котры приносять вызнамный вклад до русиньской красной літературы. Премія є фінанцована Штефаном Чепом із Торонта і выдавать ся Карпаторусиньскым научным центром у США.

Книгы красной літературы, надрукованы в роках 2003 аж 2007, мають право на премію в 2008 році. Авторам або выдавателям треба предложыти 3 ексемпларі каждой книжкы з коротков біоґрафіёв автора.

1 апріль 2008 року буде послїднїм днём на засланя вшыткых матеріалів.

Членами комісії на посуджіня книжок у 2008 році суть: **Елейн Русинко** (США), **Марія Павловска** (США), **Валерій Купка** (СР).

Адреса, де треба посылати книжкы:

2 екземпларі: Professor Elaine Rusinko, Department of Modern Languages and Linguistics, UMBC, Baltimore, MD 21250, USA (e-mail: rusinko@umbc.edu)

1 екземпларь: Doc. PhDr. Valerij Kupka, CSs., Važecká 12, 080 05 Prešov, Slovensko

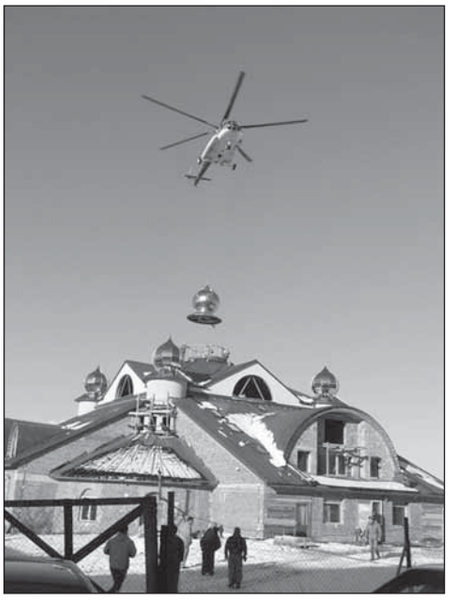

▲ *Фото з покладаня централной позлаченой копулкы на попрадьскім ґрекокатолицькім храмі, котрый ставляють і підпорують многы вірници русиньской народности з Попраду. Фото Інж. Осиф Гучко.*

Бог очами дітей

Достав єм мейл з цітатами дітей, котры ся пригваряють ку Богу за своїх знамых і за себе. Позберав і записав їх даякый Американ і выдав книжні. Думам, же тоты гуморны дітьскы высловы потішать і вас вшыткых на порозі Нового рока.

Дітьскы старости:

Боже, досправды єсь? Дакотры тому не вірять. Кедь єсь, та скоро дашто зроб!

Милый Боже, отець є нагніваный. Зроб, жебы не быв! Але не укривдь му!

Боже, охабляш людей гмерати а робиш новых. Чом собі не охабиш тых, што маш?

Быв єм на свадьбі а они ся там прямо в церькви цiловали. То ся може?

Божічку, я свій шлюб дотримав. Де є біціґель?

Знам, же ся гварить, же настав друге лице, але што як ня сестра трафить до ока?

Божічку, зроб так, жебы Рождество было скорше. Не можеме быти добры так довго.

Боже, є правда, же другым треба робити тото, што они нам роблять? Бо братик мать по хлібі!

Боже, за того братика ті дякую, але я ся молила за псіка...

Боже, досправды єсь хотів мати таку жірафу, або єсь ю збабрав?

Божічку, все даваш справны душы до справных людей? Што, кедь ся змылиш?

Боже, кедь не хочеш, жебы люде гварили брыдкы слова, та нашто єсь їх выдумав?

Боже, наша учітелька повідала, же дні ся раз коротшають а потім ся продовжують. То єсь такый нерозгодный?

Пробач, Боже, же єм ті не написала скорше, але аж теперь єм ся научіла писати.

Боже, на машкарный бал ся хочу облечі за чорта, не будеш проти тому?

Боже, як то робиш, же єсь такый славный?

Боже, як єсь пришов на то, же єсь Бог?

Боже, єсь і богатый ці лем славный?

Боже, є наш отець духовный твій камарат, або ся познате лем з роботы?

Божічку, досправды єсь невидительный, або то є лем даякый фіґель?

Милый Боже, як то, же тя ниґда не виджу в телкі?

Боже, робиш свою роботу на єднічку, кебы я была Бог, та бы мі то так не шло, трим ся!

Ян Калиняк

Na Jastrebskej ozimine – нове ЦД співацькой ґрупы ЯСТРАБЧАН

01. А за нашу стодолечку, там выросва сосна
02. Буде бановава/ Ей, можете мамічко
03. Мы два камараткы/ А зволя мі, зволя
04. Ей, гой, така я дівочка
05. Ей, кошьат лучкы, кошьат
06. Ей, нашыроко тече
07. На помірках орав
08. Тяжко то тягати
09. Зашый мі Яничку
10. Не хцу я тя за фраїра
11. Мам я шумну заградочку...

InfoРусин. Vydáva Rusínska obroda na Slovensku za finančnej podpory MK SR. **Poverená funkciou šéfredaktorky**: Anna Kuzmiaková, redaktorka Silvia Lysinová. **Grafická úprava:** Róbert Vico. **Adresa redakcie**: Rusínska obroda, InfoRusín, Levočská 9, 080 01, Prešov. Tel.: 051/772 28 89, 051/748 27 75, 051/748 27 76, e-mail: rusinska.obroda@kryha.sk, toto číslo nájdete i na www.rusyn.sk. **Predplatné na rok:** 150,- Sk, do európskych štátov: 300,- Sk, do mimoeurópskych štátov 30 $, číslo účtu: 2660718084/1100. **Výroba**: ADIN, s. r. o., Prešov. **Registračné číslo**: MK SR 3158/2004. Neobjednané rukopisy a fotografie nevraciame. Publikujeme i názory, s ktorými nie vždy súhlasíme. Inzeráty, reklamy, sponzoring preberáme v redakcii Info Rusín, Prešov (budova Daňového úradu). Toto číslo vyšlo v náklade 2000 kusov.

Rusínska obroda-Info Rusín
Levočská 9
080 01 Prešov 1
„PbZ“
4/2007/RPC PO

Platené v hotovosti
080 03 Prešov 3